

ROZWOJ

dziennik polityczny, społeczny i literacki.

Wtorek, dnia 2 września 1919 roku.

Gena pronumeraty:
w ŁODZI:
Kwartalnie Mk. 14.40
Miesięczn. „ 4.80
Za roznośnienie
70 fen. miesięcznie.
Z przela. pocztową:
Kwartalnie Mk. 19.50
Miesięczn. „ 6.50

Kalendarzyk:
Wt. 2.IX Stefana Kr. Węg.
Sr. 5.IX Szymona Słupnika.
Czw. 4.IX Rozalii P.
Piąt. 5.IX Wawrzyńca Just.

Redakcja
w Łodzi
Al. Kościuszki 41.
TELEFON 28.

Z Warszawy i z biur ogłosz. warsz. ogłoszenia do „Rozwoju” przyjmuje wyłącznie Centralne biuro ogłoszeniowe Związku prasy prowincjonalnej — Zgoda № 1 w Warszawie.

CENA OGŁOSZEN: Przed tekstem lub w tekście 2 markil za tekstem 65 fenigów, nekrologi 1 marka za wiersz petitowy. Drobne ogłoszenia 10 fen. za wyraz. Najmniej 80 fen. Ogłoszenia zamiejscowe 10 procent drożej. Artykuły bez oznaczenia honorarium uważa Redakcja za bezpłatne. Można zamawiać „Rozwój”: w PABJANICACH u p. Groblińskiego. Nowy Rynek, Kiosk; w ZGIERZU u p. Lacha, Kiosk.

OBRADY BISKUPÓW W GNIEZNIU.

Poznań, 1 września. (PAT.) Obrady biskupów w Gnieźnie trwały 4 dni, tj. od 27 do 30 sierpnia włącznie. Przedmiotem obrad były bieżące sprawy kościoła w Polsce. M. i. zaprowadzono jednolitość pod względem świąt, postów i obrządku. Zajmowano się sprawą seminarjum duchownego, sprawą polepszenia bytu organistów i służby kościelnej, sprawą duszpasterstwa wojskowego, nauki religii w szkołach, uposażenia duchowieństwa i łącznie z tem sprawą pewnych poborów za czynności duchowne. Poruszono także sprawę hospicjum i kolegium polskiego w Rzymie. Podczas obrad przybyła depu-

tacja ze Śląska, by przedstawić życzenia ludności w sprawie kościoła. Gdy wspomniano, jakie dla Śląska znaczenie wielkie ma Częstochowa, oświadczył biskup kaliski, w którego diecezji leży klasztor częstochowski, że chętnie odstąpi Śląskowi Częstochowę, gdy przyjdzie do utworzenia na Śląsku osobnej diecezji. Z Felina zapowiedział swój przyjazd do Gniezna tamtejszy biskup sufragan w zastępstwie biskupa Chełmińskiego. W ostatniej chwili zaszyły jednak niepokonane przeszkody, jak o tem doniósł ks. biskup Rozentretre, przewodniczący konferencji.

Zapisy na LEKCJE TANCA

już się rozpoczęły. Wykłady odbywać się będą w GRAND HOTELU. W. LIPiŃSKI.
Informacje — Cegielniana 10. 1852 1

żyć; Węgrzy zaprotestowali przeciw aneksjonistycznym zapędom czeskim, przekonywującym bardzo argumentem militarnym; nadzieje pokładane w rusinach, wobec olśniewających zwycięstw oręża polskiego zawiodły bezpowrotnie; czułe zerkanie w stronę „wielkiej” Rosji, z racji wzmagającego się tam chaosu wewnętrznego spełzły też na niczem, a nadmiar zgrzyzoty i entente już zaczęła nudzić krzykliwa, natrętna i czczą samochwalstwem oraz śmiesznym przecenianiem swej wartości polityka czeska...

Z racji nieustępliwości i bezwzględności uporczywego w sprawie zagarniętych praw kaduka przez Czechów ziem polskich, rokowania polsko-czeskie spełzły na niczem i zagadnienie to oparło się o konferencję pokojową. I tutaj spotkało Czechów dla nas zrozumiałe i jasne, dla zaślepionych szowinistów z nad Wełtawy nieoczekiwane rozczarowanie. Obiedwie komisje, polska i czeska, pod wspólnym przewodnictwem Cambona, oraz połączona komisja pod przewodnictwem generała La Rond, badała szczegółowo stosunki, odbywała długie konferencje z panem Dmowskim i posłem czeskim Beneszem, a po wniesieniu w jądro konfliktu czesko-polskiego, rozstrzygnęła tę sprawę prawie całkowicie w myśl żądań polskich...

Kopalnie cieszyńskie mają pozostać w rękach polskich, całe prawie terytorjum etnograficznie polskie, co jest zrozumiałe i sprawiedliwe, przyznano Polsce.

Orzeczenie to nie jest jeszcze ostateczne, gdyż decydująca decyzja zależy od rady „5-u”, co do stanowiska której w sprawie Polski mieliśmy smutne doświadczenie w dziejach traktatu z Niemcami. Pewnym jest jednak, że w ogólnych zarysach cały gmach uroszczeń czeskich został obalony. Czesi, którzy pretensje swe do ziem polskich oparli na humbugowym, zaiste pokorowym bluffie argumentów „węglowych”, ponieśli zatem zupełne fiasco.

Prasa czeska podniosła krzyk i lament, władze czeskie, zapożyczając metody postępowania od prusaków, prowokują robotnika polskiego i dążą do wywołania ruchu komunistycznego w Cieszyńskim, grożąc zniszczeniem kopalni, gdyby miały się dostać w ręce polskie. Są to jednak rozpaczliwe krzyki, mające pokryć konfudację porażki.

Polityka czeska oddawna błądzi po manowcach „wielkomocarstwowych” urojeń. Miał dążyć do porozumienia z Polską, w której mogłaby znaleźć oparcie przeciw niechybnej presji niemieckiej, daje się unosić dziecinny marzeniem imperjalistycznym i w swej humorystycznej zachłanności chce stworzyć państwo, w którym sami czeski znaleźli się w znikomej mniejszo-

Wyjazd Paderewskiego do Paryża.

Sprawa Galicji Wschodniej znów się komplikuje.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 1 września. Dziś o godz. 11-ej wiecz. prezydent ministrów Paderewski wyjechał do Paryża. Towarzyszy mu, jako sekretarz, p. Karszo-Siedlecki. Powodem przyspieszonego wyjazdu prezydenta są naglące sprawy polityki polskiej—wypadki na Górnym Śląsku oraz niepożądane wiadomości co do stanu zagadnienia Ga-

licji Wschodniej na konferencji. Z tych przyczyn rząd uznał wyjazd prezydenta ministrów do Paryża za niezbędny.

W czasie nieobecności premiera zastępować go będzie min. spraw. wewn. Wojciechowski, bawiący chwilowo na urlopie w Zakopanem.

Wahadło rekonstrukcji gabinetu.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 1 września. Sprawa obsadzenia wakującego fotelu Ministerjum Pracy nie została jeszcze rozstrzygnięta. W każdym razie kandydatura inż. Twardy upadła. W Ministerjum Rolnictwa nastąpi zmiana,

gdyż dotychczasowy minister, p. Janicki ustępuje, a miejsce jego obejmie prawdopodobnie p. Józef Raczyński, b. sekretarz Towarzystwa Rolniczego w Krakowie.

Czechy na manowcach.

Gdy rozpoczęły się rokowania czesko-polskie w Krakowie, cała prawie prasa polska zajęła stanowisko kompromisowe, łagodzące, wyrażające dążenie narodu polskiego do zgody i porozumienia z pobratymcami czeskiemi.

Delegacja polska skłonna też była do daleko idących ustępstw, mimo niezaprzeczalnych i wprost bijących w oczy, nawet cudzoziemców, praw Polski do okręgów spornych. Rząd polski wykazał jaknajlepszą wolę, aby zatarg z Czechami został załatwiony polubownie i kompromisowo, a pokojowość i zrównoważenie naszych sfer politycznych rażąco odbiły się od wywołujących przykre, niepotrzebne zupełnie dysonanse bojowych i prowokacyjnych wprost oświadczeń min. wojny Kłofacza i czeskich mężów stanu.

Pokojowe i spokojne nastroje polskie nie

przemogły jednak zaiste zbyt. Już rozbrzykanego konika operetkowego imperjalizmu oraz megalomanji Czech. Maleńki narodził się, liczący zaledwie około 6 milionów, zapragnął stworzyć „olbrzymie państwo”, a koncepcja Czechosłowacji w rozgorączkowanych mózgach polityków czeskich coraz szersze poczęła zataczać kręgi. Zachęceni chwilowymi sukcesami, jakie odnosili dzięki krótkowrotności i nieorientowaniu się Francji w stosunkach lokalnych, poczęli oni roić wybujałe sny o potęgę i na gruzach Austro-Węgier zapragnęli stworzyć nowe państwo zbiorowe, w którym, jak dawniej Niemcy, teraz czesi mogliby eksploatować zagarnięte ludy... Zapomnieli, iż obecnie uświadomienie narodowe zbyt się rozwinęło, aby można było to uczynić bezkarnie i, że czesi zbyt słaby a nieliczny stanowią element narodowościowy, aby udało im się stać silnym cementem, spajającym nowe państwo...

To też powoli przyszedł nieodzowny okres przykrych rozczarowań. Słowacy, których Czesi z wielkim tupetem uznali za niezaprzeczalny teren swej ekspansji narodowej, porzucił się

ści. Mając zdecydowanych wrogów w Niemczech i Austrii, które nigdy nie zrezygnują z niemieckich Czech, zażartych przeciwników w Węgrzech i wrogi nastroj wśród słowaków, Czechy bardzo niepolitycznie i krótkowzrocznie w zaraniu swego samodzielnego istnienia lekceważą i nastrojają przeciw sobie Polskę, w której mogłyby znaleźć sojusznika bardzo nie do pogardzenia...

Mamy nadzieję, iż ostatnie wypadki podziałają trzeźwiąco na polityków czeskich i wskażą im właściwą drogę politycznego rozwoju i trwałego istnienia młodego państwa i w sojuszu i oparciu o Polskę, przeciw groźnemu morzu niemieckiemu, ze wszystkich stron zalewającemu Czechy.

Ichtiosaurus.

Warunki traktatu z Austrią.

Nowe zmiany złagodziły treść traktatu.

Wiedeń, 1 września (PAT.) „Neues Wiener Tageblatt“ donosi. Zmiany warunków pokojowych w traktacie austriackim są następujące: Niemiecka Austrija ma nosić nazwę republiki austriackiej i ma się zobowiązać, że nie dopuści do żadnej propagandy, któraby skierowana była przeciw niezawisłości nowego państwa. Przyjęcie niemieckiej Austrii do związku narodów nastąpi zaraz po ratyfikacji traktatu pokojowego. Niem. Austrija ma wysłać reprezentantów na międzynarodową konferencję pracy, która ma się odbyć w Waszyngtonie. Lewy brzeg Muły z Ratselbargiem będzie przyłączony bez plebiscytu do niemieckiej Austrii. Odrzucono

wniosek komisji terytorjalnej, aby uzyskać od niemieckiej Austrii zgodę na ewentualnie odłączenie ziemi przedurlandskiej. Wiadomości co do postanowień gospodarczych są skąpe. Odnośnie do pożyczek wojennych nie będzie miała Austrija obowiązku ręczenia za te papiery, które wprawdzie znajdują się na terytorjum Austrii, atoli należą do obywateli państw sukcesyjnych. Co do stosunków handlowych z państwami narodowościowymi ma niemiecką Austrię na przeciąg 5 lat obowiązywać wzajemność. Republika czesko-słowacka i polska mają być zobowiązane przez lat 15 dostarczania niemieckiej Austrii węgla w takiej samej ilości, jak przed wojną.

Senat amerykański przeciw Wilsonowi.

Mają być uczynione doniosłe zmiany w traktacie.

Paryż, 1 września. (PAT.) Jak donoszą z Waszyngtonu, stronnictwo republikańskie wypowiedziało prezydentowi Wilsonowi otwartą walkę. Komisja prawnicza senatu na żądanie republikanów zamierza uczynić cały szereg zmian w traktacie pokojowym, nie oglądając się na konsekwencje, jakie stąd wynikną w stosunku między rządem amerykańskim, a rządami sprzymierzonymi. Zmiany proponowane dotyczą nie

tylko ustroju ligi narodów, ale i kwestji politycznych europejskich. Świeżo postanowiła komisja zająć się szczegółowo konwencjami, zwłaszcza między Polską a wielkimi mocarstwami. Możliwym jest, że senat na posiedzeniu plenarnym nie zatwierdzi niektórych propozycji komisji, w każdym razie jednak należy się liczyć z tem, że senat poczyni w traktacie zmiany liczne i doniosłe.

Komunikat sztabu generalnego.

Warszawa, 1 września. (PAT.) Komunikat sztabu generalnego wojsk polskich.

Front litewsko-białoruski: Wzdłuż Berezyny spokój. Pod Bobrujskiem nieprzyjaciel ostrzeliwuje artylerią wschodnią część miasta i przejścia przez rzekę.

Front wołyński: Na odcinku Babarówek—Olewska obustronna działalność artylerji.

Front galicyjski: Spokój.

W zastępstwie szefa sztabu generalnego

Haller, pułk.

Więści z Górnego Śląska.

Medyczne prace komisji ententy.

Sosnowiec, 1 września. (PAT.) Komisja ententy przybyła w środę do Gliwic, aby wystuchać zeznań i zażaleń polskich przywódców. Przed otwarciem posiedzenia przybyli burmistrz z Gliwic Mithe i przewodniczący rady robotniczej do komisji, wyrażając życzenie, by mogli być obecni podczas zeznań polaków. Komisja odrzuciła stanowczo to żądanie. Polacy wnieśli na posiedzenie mnóstwo zażaleń w przedmiocie nadużyć Grenzschutzu m. i. donieśli o skatowaniu nauczyciela Jarczyka z Rudy, który z tego powodu zmarł. Komisja udała się potem do Rudy i Biskupic, skąd wpłynęło również mnóstwo zażaleń, aby sprawdzić zeznania. Zwłoki nauczyciela obejrzano, a również wysłuchano na miejscu osoby, nad którymi znęcali się żołnierze Grenzschutzu.

Strzelanina.

Sosnowiec, 1 września (PAT.) Wczoraj około godziny 4 nad ranem Niemcy strzelali do naszych placówek na linii Modrzejów—Czeladź. Strzelanina trwała około godziny. Strat nie było.

Zestrzelony samolot.

Sosnowiec, 1 września (PAT.) Wczoraj krążył nad Pawłowicami samolot niemiecki. Ponieważ nie dawał przepisanych sygnałów, zaczął ostrzeliwać z ciężkich karabinów maszynowych nasze placówki.

Dobry skutek.

Sosnowiec, 1 września. (PAT.) Znęcanie się Niemców na ludnością Górnego Śląska stopniowo ustaje tak, że w ostatnich dniach zaznaczono mniej okrucieństw. Dzisiaj się to pod wpływem nacisku ze strony koalicji.

Gromadzą wojska...

Sosnowiec, 1 września (PAT.) W okęgach Huty Laury, Szopienic i Mysłowic Niemcy skoncentrowali 10 tysięcy żołnierzy. Ilość wojsk niemieckich skoncentrowanych na Górnym Śląsku wynosi 70 tys. żołnierzy. W tem są pułki saskie i bawarskie.

Ze stolicy Wielkopolski.

Wielka odznaka.

Poznań, 1 września. (PAT.) W sobotę podczas zabawy w ogrodzie Flory ochotniczej kompanji z pod Lwowa rozdał pułkownik Łączyński odznaki za waleczność w postaci krzyża zasługi za oswobodzenie Lwowa.

Otwarcie teatru.

Poznań, 1 września (PAT.) Odbyło się tu uroczyste otwarcie teatru wielkiego o godzinie 12-ej w południe. Akademję uroczystą rozpoczęto odśpiewaniem hymnu: „Jeszcze Polska nie zginęła“. Po odczytaniu depeszy gratulacyjnej Naczelnika Państwa wypowiedzieli mowy uroczyste: prezydent miasta p. Drwęcki i p. Władysław Rabski. Adres teatru lwowskiego odczytał p. Karsiewicz, jako przedstawiciel artystów polskich przemówił p. Kotarbiński. O godzinie 2-ej po poł. miasto na ratuszu przyjmowało zaproszonych gości. Wiecz. wystawiono „Halkę“.

Wystawienie „Halki“.

Poznań, 1 września. (PAT.) Wczoraj wieczorem wystawiono w Teatrze Wielkim „Halkę“. Wedle oceny pism poznańskich wystawa była staranna i wszędzie znać było rękę wytrawnego reżysera, jakim jest pan Gabriel Górski. Krytyka wyraża się z uznaniem o kapelmistrzu Dołżyckim, którego uznaje za jednego z najwybitniejszych

dziś dyrygentów. Również pochlebnie wyraża się prasa o pani Zacharskiej, wykonawczyni roli tytułowej. Reszta artystów oraz balet nie stali na wysokości zadania. Po akcie 3-im urządzono dyrektorowi teatru owację.

Wiec w sprawie Spisza i Orawy

Poznań, 1 września. (PAT.) Wczoraj odbył się wiec o g. 12 w południe na placu wolności w sprawie Spisza i Orawy. Przemawiał ks. Machaj z Orawy, po tem zabrała głos poseł parlamentu Sokolnicka, która przedstawiła w imieniu komitetu zarządzającego wiec rezolucję, żądającą, aby ententa przyłączyła Spisz i Orawę do Polski oraz domagającą się, aby rząd polski przedsięwziął odpowiednie kroki. Rezolucję przyjęła. Prof. Strzelecki przedłożył rezolucję domagającą się od naczelnika państwa i od prezydenta ministrów natychmiastowego zajęcia Spisza, Orawy i Górnego Śląska.

Odroczenie Sejmu.

(Od wł. korespondenta.)

Warszawa, 1 września. Wymieniony termin zwołania Sejmu na 16 września będzie przesunięty na czas późniejszy, ponieważ rząd wskazuje ostatnie wypadki polityczne nie był w stanie nie przygotować materiału dla prac sejmowych.

Powrót polaków.

Gdańsk, 1 września (PAT.) W drodze z Kopenhagi przybył tu angielski parowiec „Carac“ wiozący na pokładzie 1000 polaków amerykańskich, którzy po odbyciu kwarantanny wysłani zostaną do ojczyzny.

Wywody p. Kramarza.

Wiedeń, 1 września. (PAT.) W. B. K. donosi z St. Germain: „Journal de débats“ zamieszcza wywiad z d-rem Kramarzem o kwestji cieleszyniejskiej. Kramarz starał się udowodnić, że Austrija z pomocą Niemców systematycznie sztucznie polonizowała (?) Cieszyńskie, aby je następnie tem łatwiej zgermanizować, co się jednak nie udało wobec czeskich mieszkańców na Śląsku. Kramarz uważa, że jest to niemożliwe, aby naród czeski, który tyle wycierpiał (?) dla koalicji, doznał rozczarowania w kwestji cieleszyniejskiej.

Hoover będzie zaopatrywał nadal.

St. Germain, 1 września (PAT.) Donoszą z Paryża, że na prośbę rady najwyższej Hoover zgodził się na kontynuowanie przez siebie zaopatrywania Europy w żywność i węgiel. Będąc on nosił tytuł generalnego komisarza dla zaopatrywania Europy w żywność.

Tajemniczy protektorowie Lievena.

Paryż, 1 września. (PAT.) Prasa paryska jest żywo zaniepokojona operacjami tej armji, która nosi miano Lievena, oraz składem tego wojska. Imię Lievena stało się niemal symbolem dwójstej polityki Rosji i porozumienia Rosji z Berlinem. Początkowo tutejsza reprezentacja rosyjska protestowała przeciw wszystkiemu, obecnie po opublikowaniu nowych wiadomości o werbowaniu ochotników niemieckich do armji Rosji przyznaje, że jeden korpus Lievena, który został w Kurlandji i zajął północny skraj Łitwy składa się z ochotników niemieckich. Twierdzi tutejsza misja rosyjska, że operacje armji Lievena odbywają się w porozumieniu pod opieką Wielkiej Brytanji i że nawet flota angielska przywoziła część wojsk Lievena na północ i oddała ją pod komendę generała Judenicza.

Kursy giełdowe.

Wiedeń, 1 sierpnia (PAT.) „Neues Wiener Tageblatt“ donosi z Zyruchu, że kurs dewiz wiedeńskiej dnia 30 sierpnia wynosił 11 centimów, zaś dnia poprzedniego 10.70. Dewizy praskie wynosiły 19.70, dnia poprzedniego 19.75. Korespondencje niemiecko-austriackie stemplowane 11, niestemplowane również 11.

Kupujcie Polską Pożyczkę Państwową

Wiec polski w Cieszynie.

(Od wł. korespondenta).

Cieszyn, 1 września. — Odbył się tu wielki wiec polski, brało w nim tysiące ludu polskiego uchwalono dwie rezolucje: jedna w sprawie obrony Górnego-Sląska, żąda od koalicji rozkazu, aby Niemcy zali morderstw, a Śląsk był oddany Polsce. Druga protestuje przeciw zaborczości niemieckiej na Śląsku Cieszyńskim i prosi o przyłączenie Śląska do państwa polskiego.

Rozbicie Łotwy.

Naujan, 1 września. (PAT.) Pisma bolszewickie donoszą o wielkich zwycięstwach, które im miały odnieść wojska sowieckie nad wojskami litewskimi i łotewskimi. Wojska litewskie i łotewskie mają być częściowo rozbite i w całości zniszczone, przyczem wszystkie zapasy i materiały wojenne miały wpaść w ręce bolszewików. Wedle wiadomości nadeszłych z Kopenhagi, wojska bolszewickie miały osunąć naprzód dopiero po wycofaniu się wojsk niemieckich. Wskutek niebezpieczeństwa, zagrażało wobec pochodu bolszewików do Estonii, wdrożyć miał rząd estoński rokowania pokojowe z naczelnym dowództwem bolszewickim. Z innego źródła donoszą, że naczelne dowództwo litewskie, litewska i estońska mają wszcząć rokowania z państwami ententy, mające na celu utworzenie jednolitego frontu przeciw bolszewikom.

Zupełnie madre.

Budapeszt, 1 września (PAT.) Walka o ponowne przywrócenie Budapesztu trwa w dalszym ciągu. Prezydent Friedrich wydał proklamację, w której m. i. powiada: Ze swego stanowiska żądam, iż mogą ustąpić tylko na rozkaz państw ententy. Dopóki takiego rozkazu nie otrzymam, pozostanę na swym stanowisku, gdyż po moim zdaniu nie przyjdzie, jakkolwiek tylko pod pokrywką bolszewicką. Dobrowolnie ustąpię wtedy, w kraju zostanie wprowadzony porządek, który i zagwarantowany zostanie spokojny przebieg wyborów do konstytuancy. Jedynie tego ustąpię, aby dogodzić aspiracjom i osobistym ambicjom innych partji, nie myślę.

Narady w Paryżu.

Paryż, 1 września (PAT.) Rada najwyższa zpatrywała dziś traktat pokojowy z Bułgarią i przyjęła propozycję z pominięciem sprawy terytorjalnej i dostępu do morza. Rada najwyższa zajmowała się również sprawą Górnego Śląska.

Co to wszystko znaczy?

Naujan, 1 września (PAT.) Minister obrony niemieckiej Noske oświadczył w jednej przemowie, że względu na ewentualne rozruchy podczas sesji zimowych, rozbrojenie armji za porozumieniem się państwami ententy nastąpi dopiero wiosną.

Chee cesarza.

Hanower, 1 września. (PAT.) Z okazji 5-letniej rocznicy bitwy pod Tannenbergiem ofiarowali uczniowie szkoły hanowerskiej marszałkowi Hindenburgowi hołdowniczy adres. W odpowiedzi podziękowaniem Hindenburg m. i. powiada: Światłe zwycięstwo pod Tannenbergiem zawdzięczać mamy Bogu i postawie wojska, które mi zaufało. Duch wojsk walczących pod Tannenbergiem może zginąć nawet w obecnych smutnych czasach. Nie możemy zrezygnować z odwagi i stać się warjatami towarzysów(?) i helotami naszych wrogów.

W Berlinie brak mieszkań.

Berlin, 1 września (PAT.) Z powodu braku mieszkań magistrat berliński jest zmuszony nakazać się środka przymusowego kwaterunku. Dnia 1-go września jeszcze raz mają obywateli ogłosić wszystkie wolne ubikacje. Brak pomieszczeń został spowodowany wielkim napływem Niemców, przybyłych z prowincji, oderwanych od Niemiec.

KRONIKA.

— Kompanja do Konstantynowa.

Kompanja do Konstantynowa wyruszy 8-go września o godz. 7-ej rano po prymarii z kościoła św. Józefa pod przewodnictwem księdza i z udziałem orkiestry. Powrót po niesporach.

— Otwarcie roku szkolnego.

c) Wczoraj z okazji uroczystości otwarcia roku szkolnego, we wszystkich parafjach katolickich księży prefekci odprawili uroczyste msze św. i wygłosili okolicznościowe kazania. Po nabożeństwach, dziatwa z nauczycielstwem podążyła do szkół, gdzie odbyły się uroczystości rozpoczęcia zajęć szkolnych.

— Nabożeństwo.

Wczoraj o godz. 11 w kościele Sw. Krzyża odprawione zostało nabożeństwo na intencję rozpoczęcia roku szkolnego. Tysiące dziatwy, chłopców i dziewczynek wypełniło świątynię, w której prefekci rozmieszczali szkoły.

Po lewej stronie zajęły nawę sami chłopcy, po prawej i środkową dziewczynki. Po przemówieniu gorącym młodzież parami rozeszła się do swoich szkół. Nabożeństwo ukończyło się o godzinie 12-ej w południe.

— Religja w szkołach.

Z okazji rozpoczęcia roku szkolnego J. E. arcybiskup metropolita warszawski, ks. dr. Aleksander Kakowski, wydał do ks. prefektów i pp. katechetek rozporządzenie, w którym między innymi zaleca, ażeby nauczanie religji we wszystkich szkołach odbywało się zgodnie z programami, zatwierdzonymi przez episkopat polski.

Nabożeństwa szkolne odbywać się będą w ustaionych kościołach i o godzinie, dogodnej zarówno dla kościoła, jak i szkoły. Pod tym względem ks. prefekci porozumieją się z zarządami kościołów.

— Powitanie nowego Dowódcy Okręgu Generalnego.

Dnia 29 sierpnia r. b. o godz. 8-ej wiecz., w sali kasyna garnizonowego, przy ul. Piotrkowskiej № 242, odbyło się uroczyste powitanie nowego Dowódcy Okręgu Generalnego, generała-porucznika Olszewskiego.

Szereg toastów rozpoczął szef sztabu, major Korytowski. Następnie przemawiał dwukrotnie generał Olszewski, dziękując za serdeczne powitanie i wznosząc okrzyk na cześć bohaterskiego żołnierza polskiego i armji.

Pułk. Maré wygłosił przemówienie na cześć młodej armji polskiej, winszując jej nowych tryumfów nad brzegami Berezyny.

Z inicjatywy pułk. Zadurowicza zorganizowano doraźną składkę na rzecz Górnego Śląska, która dała w wyniku z górą 1,600 mk.

— Z Rady Miejskiej.

29 (I sesji) posiedzenie Rady Miejskiej odbędzie się dziś, we wtorek, dnia 2-go września b. r. o godzinie 6-ej po poł. w sali posiedzeń Rady Miejskiej przy ulicy Średniej Nr. 14.

— Ratujcie dzieci.

W środę odbyło się posiedzenie Komitetu Organizacyjnego Kwesty pod hasłem: „Ratujcie dzieci”. Na posiedzenie zaproszono bardzo liczne grono osób, lecz, niestety, zgłosiło się zaledwie kilkanaście. Dziwna zaiste obojętność, gdyż idzie o tak ważną sprawę, jak udzielenie ratunku naszej biednej dziatwie. Musimy wszak pamiętać, że te dzieci, to przyszłość naszej Ojczyzny. Jeżeli dziś nie pomożemy i nie wykształcimy tych młodych pokoleń, to potem całe społeczeństwo cierpieć będzie. Wiemy, że bardzo wiele osób pracuje w różnych organizacjach społecznych i są często przepracowani, nie wątpimy jednak, że znajdą jeszcze trochę czasu dla udzielenia swej pomocy przy organizacji Kwesty na dzieci i chętnie zaoferują swą współpracę w różnych sekcjach, organizowanych przy Komitecie.

— Sprawozdanie postów N. Z. R.

c) Onegdaj w południe, w sali Koncertowej odbyło się zebranie, zorganizowane staraniem Narodowego Związku Robotniczego wspólnie z Zarządem Polskich związków zawodowych. Przedmiotem obrad było wysłuchanie sprawozdań postów do Sejmu.

Przemawiali pp.: Michalak, Kulczyński i inni, po czym uchwalono odpowiedniej treści rezolucję.

SZKOŁA KOEDUKACYJNA

Marji WESOŁEK ul. Piotrkowska № 84

przyjmuje chłopców i dziewczynki od lat 7 i gruntownie przysposabia do szkół średnich. Liczba dzieci ograniczona. Przy szkole wzorowo urządzone ZAKŁAD FREBLOWSKI z ogrodem dla dzieci od lat 4-ych i kursy pedagogiczno-freblowskie. Zapisy i informacje w godzinach biurowych. 1817-1

— Komitet doraźnej pomocy.

Złożono do dnia 2 września w Komitecie Doraźnej Pomocy dla Górnego Śląska 4,012 marek.

— Ze Zw. Inwalidów wojskowych.

Wszyscy inwalidzi wojenni, zarówno oficerowie jak szeregowcy proszeni są o przybycie dziś na zebranie w lokalu własnym przy ulicy Długiej № 57 o godz. 6 wiecz. w celu wysłuchania sprawozdania posła sejmowego, p. Michalaka i sprawozdania delagata Górnego Śląska, p. Dzieciola.

— Inwalidzi.

Dn. 24 sierpnia r. b. odbyło się walne zebranie Inwalidów wojennych w sali Geyera w obecności 178 członków pod przewodnictwem Z. Jackowskiego.

Zanim przystąpiono do porządku dziennego, uczczono pamięć poległych bohaterów na kresach Polski i zmarłych członków Związku, następnie powitano przez powstanie przedstawiciela weteranów 63 r. p. chorążego Malawskiego, następnie zabrał głos prezes Związku p. Frajman i zdał sprawozdanie z działalności Związku które potwierdziła komisja rewizyjna, zaznaczając że księzkowość znajduje się w należytych porządku.

Przystąpiono do wyboru nowego zarządu, do którego weszli pp.: jako prezes Z. Jackowski, wice-prezes J. Kopczyk; na sekretarzy pp. Lichociński i Grzelczak; na skarbnika pp. Malanowski, weteran i Wojciechowski; do komisji rewizyjnej pp. Puchala, Łada, Minberg i trzech zastępców.

P. Z. Jackowski zaproponował wysłanie depesz do Naczelnego Wodza Józefa Piłsudskiego i pana Prezydenta Ignacego Paderewskiego oraz do Sejmu, co zebrani z uznaniem przyjęli.

— Harcerstwo.

Staraniem Harcerskiego Inspektoratu Okręgowego odbędzie się dnia 7 i 8 września r. b. zjazd nauczycielstwa szkół powszechnych w celu omówienia pracy harcerskiej na niwie szkolnej.

Odpowiednie referaty wygłoszą delegaci ministerjum W. R. i O. P.

Bliższych informacji udziela biuro Harcerskiego Inspektoratu Okręgowego, mieszczące się przy ul. Średniej № 14, w podwórzu, lewa oficyna I piętro codzień od 6 do 7-ej.

— Ze związku nauczycieli.

Ogólne zebranie nauczycieli szkół powszechnych polskich w Łodzi postanowiło w dniu 1 września wyrazić gorący protest, przeciwko gwałtom pruskim na Górnym Śląsku, złożyć składkę natychmiastową od 5—10 mk. każdy oraz opodatkować się na rzecz pomocy górnoślązkom miesięcznie od 10 mk. i wyżej.

— Zakaz wyrobu stempli i pieczęci wojskowych.

Z powodu ujawnionych nadużyć natle wyrobu pieczęci wojskowych, Dowództwo Okręgu Generalnego Łódzkiego wydało zakaz wyrobu wszelkich pieczęci i stempli wojskowych wszelkim zakładom, prócz jednej specjalnie upoważnionej firmy w Łodzi. Wszystkie zakłady grawerskie, któreby po dniu 1-ym września r. b. przyjęły zamówienie na stemple i pieczęcie wojskowe, pociągnięte będą do odpowiedzialności sądowej.

— Sprostowanie.

W numerze 234 „Rozwoju” w kronice „Zmiana w służbie” mylnie zostało wydrukowane nazwisko dotychczasowego kierownika Państw. Kom. Uzupełn. a mian. ma być por. Wąsowicz, a nie Horowicz.

Popierajmy handel polski!

Dziś premiera. **LODEON** Wielka atrakcja.
Tajemnice świątyni Kali

Wielki dramat EGZOTYCZNY w 5 aktach. Rzeź dzieje się w Anglii i Indjach Wschodnich. W roli tytułowej nowa gwiazda kinematograficzna, urocza

RIA JENDE

Niebywała wystawa. Wyjątkowa gra artystów. Przepiękne zdjęcia z natury.

== Nad program ==

„PAN KONSUL” Wesola komedia „Nordisk”. „Święto zwycięstwa w Wersalu” ZDJĘCIE Z NATURY. 1890 1

TEATR „SCALA” Dziś i w dniu następnym odbędzie się Wielki turniej zapasniczy wszechświatowych walkarzy ze współdziałaniem niezwykłego go szampiona świata
Stanisława Zbyszko-Cyganiewicza.
 W części kabaretowej występuje: Znakomita pieśniarka **Józefa Borowska** humorysta **Stanisław Bronski** i wiele innych atrakcji. 1891 1
 Kasa czynna od 11—1 i od 5—10. Początek punktualnie o 8.30.

Przedsiębiorstwo Elektro-Mechaniczne dawniej Inż. **ESMAN I ŚLEDZ** teraz Technika-Mechanika
Sokołowskiego i S-ki
 Łódź, Wólczańska 224.
 Podajemy do wiadomości W. P., iż od dnia 1 września r. b. przyjmujemy czyszczenie, montowanie i reperację kotłów parowych, montowanie maszyn parowych, motorów ropowych, naftowych i benzynowych oraz wszelkie instalacje elektryczne, wodne, parowe i montowanie transmisji. Prosimy o łaskawe zlecenia. Pozostajemy z wysokim szacunkiem
 1855—2— **St. Sokołowski i S-ka.**

JUBILER
F. DĘBOWSKI
 Piotrkowska 188
 WYKONYWA WSZELKIE ROBOTY W ZAKRESIE SPECJALNOŚCI.
 SPRZEDAŻ BIŻUTERJI 1837 5
CENY UMIARKOWANE.

SKLEP
produktów wiejskich
 z wyrobioną długoletnią firmą, w dobrym punkcie wraz z mieszkaniem do odstąpienia. Oferty składać w admin. Rozwoju pod „Sklep”. 1875 1

Potrzebny jest od zaraz **wykwalifikowany organista** znający się na muzyce kościelnej i umiejący prowadzić chóry. Warunki — po wspólnym porozumieniu się. Proboszcz parafii św. Anny w Łodzi — ul. Wandy Nr 1. 4735:1

Dr. med. **Z. Żołędziowski**
 asystent uniw. w Krakowie. przyjmuje w chorobach oczu od 3—4. 1798 8
Pańska 41.

Dla dzielnego Śląska — Prus smacznego kaska, Choć trzydzieści marek młodzieży. Owczarek. 1885 1 **Lutomirski.**

NA WYPŁATĘ
 towary damskie, męskie, dziecięce, bluzki, obrusy i kołdry **Ch. Markowicz i S-ka** Piotrkowska № 37, w podwórzu

Polskie Progimnazjum Męskie E. KRYGIERA
 w Łodzi, ul. Zawadzka Nr. 9.
 Zapisy kandydatów do klasy podwstępnej, wstępnej, I, II i III przyjmuje kancelarja szkoły codziennie od godz. 9—2 1882:1
Pierwszorządny Krawiec Wojskowy SZ. WEKSLER, Piotrkowska 32
 ma na składzie wielki wybór towarów dla wojska oraz gotowych bekiesz na futrze. 1762wn3
Ceny przystępne.

Rada Opiekuńcza i Dyrekcja Gimnazjum Realnego w Miechowie (ziemi kieleckiej)
poszukuje nauczyciela (ki) języka niemieckiego na bardzo dobrych warunkach. Oferty uprasza się skierowywać do Dyrekcji. 1886 2

Lokomobila jest pożądana
 z przegrzewaczem, na 12 atmosfer, o sile od 50 do 60 koni.
 1888 1
 Wiadomość wraz z ceną podać do F. Pawlickiego ul. Nawrot № 105.

Materiały piśmienne
 poleca **FELIKS POTZ**
 ul. Sienkiewicza № 35.
 Introligatornia przyjmuje wszelkie roboty. 1892 1

Magieli do sprzedania w dobrym stanie. Targowa 29—3.
 Meble nowe i używane sprzedaje po cenach najniższych. Orla 23, stolarnia. 6108—12
 Młoda inteligentna osoba poszukuje posady zarządu domem u pojedynczej osoby na wyjazd lub na miejscu. Oferty pod 8025—1.

Ważne dla Kupców!
 Przymalany transport: świeże figi Smirno, gutunek prima, rozynki, sardynki, migdały słodkie, również cukierki wiod. Hellera i t.d. Sprzedaż Słodczy, kolonialnych towarów „MERKURY”
 Łódź, Dzielna 30. 1869 1

Atrament szkolny, biurowy, kolorowy
 tusze, gumę do sklejanja, pastę do obuwia, poleca **Marjan Wacław Gliński**
 Łódź, ul. Sienkiewicza № 34. 1706 5

Kierownik działu handlowego
 wielkiej fabryki krajowej, polak, katolik, posiadający szeroką praktykę, rutynowany w zawieraniu transakcji w kraju i zagranicą, pracował przez szereg lat w poważnych instytucjach przemysłowych w różnych krajach, światowiec, podróżował wiele, znający języki,
szuka przy sposobności zmiany pola pracy.
 Złożenia do „Rozwoju” pod „Energetyczny”. 1887:2

